

---

## **Bernat d'Esplugues, servidor de dos patrons? L'escrivà de la ciutat, ambaixador del Magnànim (1420)?**

Xavier Espluga, Universitat de Barcelona

---

El manuscrit  $\alpha.F.6.26 = \text{Lat. } 406$  de la Biblioteca Estense Universitària de Mòdena correspon a un dels tres Quintilians de la biblioteca de Bernat d'Esplugues (†1433), concretament, amb el número 51 del seu inventari, redactat en el moment de la seva mort. El volum presenta una carta dedicatòria en el *verso* del primer full de guarda, escrita des de Pàdua el juny del 1420. La carta és autògrafa del florentí Guiglielmo Tanagli (1391-1460), un humanista prou documentat en la vida pública florentina de la primera meitat del segle XV, aleshores estudiant de dret a Pàdua. La carta recorda també que el volum és fruit de les insistents demandes de d'Esplugues, que volia aconseguir el text complet de Quintilià, descobert quatre anys abans –l'estiu del 1416– per Poggio Bracciolini a l'abadia de Sankt Gallen, durant la pausa estival de les sessions del concili de Constança. Tanagli s'hi dirigeix com a «orator» –és a dir, ambaixador– d'un príncep no mencionat, que per raons cronològiques ha de ser identificat amb el rei Alfons el Magnànim.

D'Esplugues és prou present a la documentació local barcelonina gràcies a la seva activitat com a notari i escrivà del Consell de Cent, per exemple, en la funció de notari/escrivà del braç reial en les Corts. Mai abans, però, no se l'havia documentat fora de Catalunya i, de fet, aquesta carta sembla, ara per ara, l'única prova d'un possible viatge a Itàlia.

Aquesta comunicació vol analitzar les possibles circumstàncies de l'ambaixada en què participà d'Esplugues, intentant determinar-ne el destí geogràfic. També, relacionar l'ambaixada amb les preocupacions i interessos de la monarquia i de la ciutat de Barcelona en la primera meitat del 1420. El més probable és que el destí de l'escrivà barceloní fos Itàlia, i concretament Florència, on en aquell temps hi havia la seu de la Cúria papal. Precisament, en aquell any es documenten altres ambaixades de la monarquia davant el pontífex, algunes relacionades amb nomenaments eclesiàstics. També es data en aquest any la famosa ambaixada, protagonitzada per un tal Garcia, d'identificació tradicionalment controvertida, que coincidí a la capital toscana amb els ambaixadors de la reina Joana de Nàpols, amb els quals acordaren oferir a Alfons la corona del regne partenopeu.